

ПРОЛОГ

Енні Шоу востаннє тримала матір за руку. Обхопила закритими пальцями кулак старої жінки, що стискав іржавий ніж дао бао¹.

— Мее, — безперервно повторювала Енні в'єтнамською. — Мамо, я не хотіла цього! У нас були труднощі, але... Я ніколи не хотіла тебе образити!

Вона не була впевнена, вимовила ці слова вголос чи лише подумки. Попри це, повіки її матері, схожі на пергаментний папір, залишалися заплющеними, а рот застиг у набряклій, широкій посмішці.

Саме в цей момент Енні охопило дивне відчуття. Чи сталися ці події насправді? Маленька долоня, яку вона тримала у своїй руці, здавалася занадто легкою, ніби кістки були порожнистими, як у птаха. Яскраво-червона кров на лезі та на шиї Мее мала вигляд якоїсь штучної, схожої на вишневе желе. У горлі Енні заклекотіло. Не впевнена, чи було це схлипування, чи сміх, Енні збентежено ковтнула слину.

Скільки часу вона просиділа тут, схилившись над тілом, — секунди, хвилини, а може, й довше? Високі стоси книг і газет, покритих цвіллю, затуляли денне світло, створюючи у флігелі сутінки. Польові миші бігали туди-сюди, наче вимірювали периметр кімнати. У повітрі панував характерний запах їхньої сечі.

¹ Ніж «dao bao» — в'єтнамський кухонний інструмент, який використовують для чищення, нарізання та шаткування овочів. *(Тут і далі прим. перекл.)*.

Повільно, немов у трансі, Енні відпустила руку матері. Коли підвелася, її коліна затріщали. Ноги здавалися важкими й онімілими. Вона зробила перший крок, але спіткнулася і впала на ряд порожніх пляшок з-під соку та брудних контейнерів для їжі. Рибний сморід заповонив ніздрі. Вона стала навколішки на мокрі паперові рушники і чорні від цвілі газети. Міцно заплющила очі.

— Як вона втратила контроль? Вона ж любила Мее. Хіба ні? —
— Вмить сіра тінь промайнула поруч. Щур! Енні рвучко підвелася. Треба забиратися звідси. Треба тікати!

РОЗДІЛ 1

— Дозволь мені допомогти тобі з організацією похорону, — каже Таббі, дістаючи з холодильника комбучу. — Я могла б знайти кейтеринг чи щось подібне для бабусиних поминок. Так само як минулого літа, коли помер дідусь.

Після того, як тесть Енні тихо пішов із життя у маєтку родини Шоу в Бостоні, Таббі з гордістю допомагала з телефонними дзвінками та організацією ритуальних послуг. Дункан не забороняв цього своїй дочці, хоча постійні запитання тринадцятирічної дівчинки про те, як і що їй робити, завдавали йому додаткових клопотів. Він тоді зізнався Енні:

— Будь-які незручності варті зусиль, якщо це допоможе Таббі впоратися із горем.

Тепер Енні переглядає стос листів на стійці та намагається сформулювати тактовну відповідь на пропозицію дочки. Похорону Мее не буде. Охоплена почуттям провини, Енні навіть не змогла змусити себе прийти на кремацію. Дункан подбав про все замість неї, зникнувши одного ранку на кілька годин, а потім повернувшись із чотирма з половиною фунтами праху в чорній пластиковій урні.

На щастя, щось на етикетці комбучи привертає увагу Таббі й на якийсь час відволікає її від питань щодо поховання. Веснянкуватий ніс дівчинки зморщується.

— Тут написано «Вироблено в Сан-Франциско», але місцеві напої набагато кращі для нас і для довкілля. Дій, розважливо, мамо! — Вона повільно підносить пляшку до рожевих губ і випиває все до дна.

«За п'ятнадцять секунд вона вихлебтала напій вартістю шість доларів». У такі моменти Енні не може не помічати, наскільки багато речей Таббі приймає як належне. Вона ніколи не хотіла, щоб її дочка виросла такою ж, як вона сама. Можливо, саме через це трохи перестаралася, купуючи модні бренди та ігноруючи схильність Дункана тішити маленьку доньку дорогими подарунками.

Таббі витирає губи рукавом білосніжної кофти, а тоді кидає порожню пляшку в контейнер для сміття, вбудований у спеціальну шафу. І знову дивиться на матір карими очима, сповненими очікування.

— Отже, що я можу зробити?

Енні нервово прокашлюється й намагається якомога м'якше відповісти.

— Похорону не буде. Тільки кремація. Думала, ти знаєш... Все одно нам немає кого запрошувати. У бабусі не залишилося живих друзів. І, наскільки я знаю, інших родичів теж катма.

Це щира правда. Енні навіть не знала свого батька та старшого брата, а також не знала подробиць їхньої смерті. Мее ніколи не горіла бажанням багато розповідати, лише туманно натякала на те, що вони обидва загинули під час війни.

— Е-е... А як же церемонія розсіювання попелу або поминки? — Голос Таббі небезпечно стоншується, стає гундосим. Вона сприйняла відмову від допомоги, яку так рідко пропонувала, надто особисто, з вразливістю підлітка. — Я маю на увазі, якщо ми не зробимо *бодай щось*, душа бабусі не зможе спочити з миром.

Зухвальство дочки дратує Енні. Як тільки Таббі подорослішала настільки, що їй стало соромно за відсутність зубів у бабусі, її ламану англійську і дивну манеру поведінки, вона почала частіше уникати старенької родички. Яке право вона взагалі має диктувати умови поховання Мее?

— Таббі, я вдячна тобі за пропозицію. Справді! Але бабуся не хотіла б нічого вишуканого.

Її мати зневажала американські похорони, називаючи їх, з усіма цими блискучими лакованими трунами й дорогими квітковими композиціями, справжнім марнотратством. Насправді з кожним роком Мее все більше відмовлялася від матеріальних зручностей. І коли їй виповнилося вісімдесят років, вона навіть припинила спати на підлозі, підстеляючи замість матраца потертий килимок татами.

— Вау! Просто вау... Отже, для твоєї матері не потрібно взагалі ніяких церемоній? — каже Таббі, мелодраматично розмахуючи руками. — Невже це справді те, чого хотіла б бабуся? Чи це ти просто занадто зайнята живописом, садівництвом та своїм дорогоцінним собакою? Якби померли ми з татом, ти б теж це проігнорувала?

— Таббі!..

Тупотіння доньки сходами заглушає решту слів Енні. За хвилину зі спальні дівчини лунають розпачливі завивання під звуки поппанку. Останнім часом це для неї стало нормою. Таббі, як і будь-який підліток, має дивовижну здатність змінювати настрої за лічені секунди.

Зачувши галас, Дункан виходить зі свого кабінету і човгає на кухню з кухлем кави в руці.

— Напевно, це пройшов ураган «Табіта»? — запитує він, підводячи погляд до стелі.

Енні киває. Готуючи обід, розповідає йому про суперечку. Дункан звично реагує, як і щоразу, коли їхня дочка дратується.

— Це вона так досліджує межі дозволеного, перевіряє свою систему емоційного захисту. Табіта повинна знати, що ми її беззастережно любимо. Ти ж доросла людина. Поставайся бути терплячою.

— Ти завжди даєш їй надмірну свободу, — каже Енні, викладаючи пакет салатної суміші у велику білу миску. Вона

дістає цибулину фенхелю з кошика на кухонному столі й мие її. — Домагатися свого за будь-яких обставин — не завжди їй на користь.

— Ну, я думаю, цього разу вона має рацію. Ми повинні влаштувати поховальну церемонію для твоєї мами. І для очищення сумління.

— Їй би це не сподобалося. Ти не знаєш її так, як знаю я. — Її голос зривається від розчарування. Як вона може змусити Дункана і Таббі розуміти такі речі? Енні та її мати не такі, як вони.

Жінка різко висуває шухляду в пошуках відповідного інструмента для нарізання фенхелю і дістає шатківницю.

«Мее скористалася б дао бао».

Образ пальців старої, що стискають закривавлений ніж, виринає у свідомості Енні. Ця думка паралізує. Неочікувано Дункан обіймає її ззаду за талію і цілує в маківку. Здригнувшись, вона впускає шатківницю, і та зі стуком падає на блідо-зелену емальовану стільницю.

— Обережно! Ти хочеш, щоб я порізалася? — Її слова просякнуті докорами.

Прикро вражений, Дункан підіймає руки вгору і відступає до барної стійки.

Енні чекає, поки він опиниться в безпечному місці в іншому кінці кімнати, перш ніж знову взяти шатківницю. Розуміючи, наскільки цей кухонний інструмент нагадує гільйотину, вона зморщується. Щока смикається, і вона майже відчуває, як сіра пляма щура знову пропливає повз її обличчя. Вона треться щокою об плече, проганяючи це відчуття.

Укладаючи цибулину фенхелю на гостру, як ніж шеф-кухаря, сталеву шатківницю, Енні думає про своє життя до появи ліків — блідо-жовтих пігулок, які вона тепер вживає щодня. Тоді, охоплена невпевненістю в собі, вона не могла цілком собі довіряти, перебуваючи поруч з гострими лезами.

Її руки тремтять, поки вона водить цибулиною туди-сюди по шатківниці. Може, вона забула сьогодні випити ліки? Мало ймовірно, та все ж можливо. Вона подумки перебирає свої дії з того моменту, як прокинулася, у пошуках хоча б якоїсь деталі, яка розвіяла б усі сумніви. Нічого не може пригадати. За дванадцять років постійного вживання ліків все здійснюється автоматично, тож згадати надто складно.

Вона сипле на дошку кремово-білу стружку з фенхелю. Солодкий лакричний аромат наповнює легені, розганяючи важкість в грудях і витягуючи з душевної трясовини. Повільно видихаючи, вона зачерпує жменю стружки і кидає її в салатницю.

— Пробач, що накричала на тебе, — каже, дивлячись на Дункана зі щирим каяттям в очах. — Я була стривожена думками про маму, і мені так багато треба зробити перед інтерв'ю в «SouthernHer» у вівторок. — Щойно ці слова злітають з її губ, вона шкодує, що не може забрати їх назад.

Енні була в захваті, коли минулого місяця журнал, що висвітлює стиль життя, звернувся до неї з пропозицією. Але стаття, в якій говорилося про Енні як про місцеву художницю, стала в сім'ї Шоу головною темою для обговорення. Дункан запропонував Енні відкласти інтерв'ю з приводу недавньої смерті матері. Проте вона відмовилася. Тож вони постійно сварилися з цього приводу останнім часом.

Чоловік не марнує можливості повернутися до злободенної теми:

— Минуло лише кілька тижнів відтоді, як померла твоя мама. Не завадило б перенести зустріч або навіть скасувати її. Ти мусиш дати собі час оплакати рідну людину.

— Дункане, я ж казала тобі, що редакторка вже підготувала статтю до друку. Крім того, така чудова нагода може більше не випасти. Видання «SouthernHer» читає вся країна. Ти добре знаєш, наскільки це важливо для мене.